

Ocena tveganja za mala ribiška plovila

Uvod

Ribištvo je eden najbolj nevarnih poklicev. V ribiškem sektorju je verjetnost nezgode 2,4-krat večja od povprečja vseh industrijskih sektorjev EU⁽¹⁾. Delo v težavnem okolju, z dolgimi in neenakomernimi izmenami lahko poveča obseg, verjetnost ali resnost z delom povezanih bolezni in nezgod, s katerimi se soočajo delavci.

katerimi se soočajo delavci.

Namen tega letaka je pomagati tistim, ki se ukvarjajo z varnostjo in zdravjem pri delu, da z ocenjevanjem tveganja in preventivnim ukrepanjem zmanjšajo ogroženost delavcev v tem nevarnem gospodarskem sektorju. Delodajalec je odgovoren za oceno tveganja in sporočanje potrebnih informacij delavcem.

Zakonodaja

Zahteve s področja varnosti in zdravja pri delu za ribiška plovila so določene v evropski in mednarodni zakonodaji, uresničujejo pa se na državni ravni. Uporablja se še precej več standardov, ki pa so pogosto opredeljeni glede na velikost ladje. Evropska zakonodaja vključuje:

- Direktivo Sveta 89/391/EGS z dne 12. junija 1989 o uvedbi ukrepov za spodbujanje izboljšav na področju varnosti in zdravja delavcev pri delu;
- Direktivo Sveta 93/103/ES z dne 23. novembra 1993 o minimalnih zahtevah na področju varnosti in zdravja pri delu na krovu ribiških plovil.

Kaj je nezgoda?

V sektorju pomorskih prevozov razlikujemo med nezgodami pri delu in nezgodami na morju.

Nezgode pri delu

Nezgoda pri delu je nezgoda, v kateri je udeležen član posadke med običajnimi delovnimi opravili na krovu, vključno z opravili, kot je raztovarjanje ulova.

Nezgode na morju

Nezgoda na morju je dogodek, ki se zgodi ladji na morju, na primer, če ladja trči ali nasede. Zajema vse nezgode posadke, ki so povezane z upravljanjem ladje. Ta informativni letak ne obravnava preprečevanja nezgod na morju.

Ocena tveganja

Od delodajalcev se zahteva, da s postopkom, ki se imenuje ocena tveganja, ocenijo tveganja na področju varnosti in zdravja pri delu ter ukrepajo v smeri izboljšanja ravni zaščite, zagotovljene delavcem. To je mogoče razčleniti na vrsto ukrepov.

Kakšna je razlika med nevarnostjo in tveganjem?

- Nevarnost je vse, kar lahko povzroči poškodbo.
- Tveganje je možnost povzročitve poškodbe.

1. Opredelite nevarnosti

Premislite o delu, ki se opravlja, ter materialih, opremi in kemikalijah, ki se uporabljajo. Kaj lahko povzroči poškodbe? Na primer:

- padci s palube;
- zapletanje v mreže;
- stisnjenje med premikajoče se predmete;
- hrup v strojnici;
- vreznine pri ravnanju z ulovom ali ribiškim priborom.

Skupaj s splošnimi in redno uporabljanimi postopki, kot sta vkrcavanje in vzdrževanje motorja, zajemite pri oceni vse pomembne ribolovne tehnike (npr. ribolov z vršo ali vlečno mrežo), saj lahko vsaka od njih prinese posebne nevarnosti in tveganja. Kot izhodišče uporabite kontrolni seznam iz tega informativnega letaka, zavedajte pa se, da ta seznam ni izčrpen. Direktiva Sveta 93/103/ES o minimalnih zahtevah na področju varnosti in zdravja pri delu na krovu ribiških plovil navaja izčrpen seznam minimalnih zahtev na področju varnosti in zdravja pri delu za ribiška plovila.

2. Ugotovite, kdo bi se lahko poškodoval in kako

Premislite o vseh, ki bi se lahko poškodovali. To ne pomeni le zaposlenih, temveč tudi pogodbenike, samozaposlene, člane drugih posadk in posameznike iz javnosti.

3. Ocenite tveganje in se odločite o ukrepanju

Ali obstaja verjetnost, da se nekdo poškoduje? Če bi se nekdo lahko poškodoval:

- ali je mogoče v celoti odstraniti nevarnost?
- ali je mogoče nadzirati tveganje?
- ali je mogoče sprejeti zaščitne ukrepe za zaščito vseh delavcev?
- ali je potrebna zaščitna oprema za zaščito delavca pred tveganjem, ki ga ni mogoče ustrezno nadzirati s skupnimi zaščitnimi ukrepi?

4. Ukrepajte

Ko ocenite tveganje, sestavite prednostni seznam potrebnih preventivnih ukrepov, potem pa ukrepajte, tako da v postopek vključite delavce in njihove predstavnike. Ukrepi zmanjšanja tveganja za delavce morajo biti del vsakodnevnega upravljanja ribiških plovil.

5. Preglejte ugotovitve

Spremljajte metode dela ter spreminjanje opreme in kemikalij. Kadar pride do pomembnejše spremembe, jo preverite zaradi zagotovitve, da ni nobenih novih nevarnosti, ki bi jih bilo treba nadzirati.

Obveščanje, izobraževanje in usposabljanje

Povejte ljudem, s čim se ukvarjate

Pogovorite se s posadko in predstavniki delavcev. Vključite jih v postopek ocene tveganja in jim povejte, kaj delate, da bi zmanjšali tveganje.

Usposabljanje

Vsi člani posadke na krovu ribiškega plovila morajo biti usposobljeni in sposobni, tako da ima vsak vključen posameznik jasno določeno vlogo in odgovornosti glede varnosti in zdravja pri delu, najsi bo to lastnik plovila, kapitan ali delavec. Vsaka oseba na krovu bi morala vedeti, kako ukrepati v nujnem primeru.

⁽¹⁾ Podatki za leti 1998 in 1999. Vir: Eurostat, Statistics in Focus, Theme 3, 16/2001..

Vzroki nezgod na malih ribiških plovilih

Padci s palube so vzrok mnogih smrtnih nezgod na malih ribiških plovilih. Učinkovita uporaba rešilnih jopičev rešuje življenja. Potegovanje ribiških mrež je še posebej nevarna naloga, pri kateri prihaja do utopitev in poškodb delavcev, potem ko jih zadene ribolovna oprema oziroma se vanjo zapletejo. Padci in udarci premikajočih se predmetov (kot je vlečna oprema) so zelo pogoste nezgode, ki pa so redko usodne.

Nevarnost nezgod za posadke malih ribiških plovil je precejšnja zaradi majhnega števila članov posadke in mnogih nalog, ki se opravljajo – pogosto sočasno. Verjetnost nezgode se lahko poveča zaradi slabih vremenskih pogojev, zato bi bilo treba opredeliti okoliščine, ko je nevarnost prevelika, da bi se odpravili na ribolov. Če si na odprtem morju, to v mnogih primerih pomeni, da je posledica nezgode veliko bolj resna, kakor če bi se zgodila na kopnem.

Dovoljenje za objavo: 1SPESL, Italija.

Dejavniki, ki lahko povečajo verjetnost nezgod

- Dolg delovni čas, ki povzroči utrujenost.
- Stara ali neustrezno vzdrževana plovila.
- Nevarna strojna oprema.
- Utesnjeni, majhni delovni prostori.
- Nevarnosti, ki so sestavni del ribolovne dejavnosti (npr. morje, vreme).
- Pomanjkanje usposobljenosti oziroma strokovnega znanja.
- Pomanjkanje nadzora zagotavljanja varnosti.
- Nevaren "proizvod" (npr. strupene ribe).
- Slaba opredelitev nevarnosti.
- Neuspešna zagotovitev oziroma uporaba varnostnih ukrepov ali zaščitne opreme.

Nevarnosti za zdravje na malih ribiških plovilih

V nadaljevanju je naštetih nekaj nevarnosti za zdravje, s katerimi se srečujejo delavci na krovu malih ribiških plovil.

Hrup

Hrup glasnih strojev je na krovu ribiških plovil pogost. Kjer je mogoče, preprečite izpostavljenost delavcev hrupu ne le z zaščitami za ušesa, temveč tudi z drugimi sredstvi, vključno:

- z uvajanjem tehničnih kontrol (npr. namestitvijo dušilnikov hrupa na zračne izpuhe);
- z blokiranjem poti hrupa od vira do delavca;
- s spreminjanjem delovnih vzorcev;
- z vzdrževanjem obrata in opreme.

Stres in psihosocialni vidiki

Do stresa, povezanega z delom, pride, kadar zahteve delovnega okolja presegajo delavčevo zmogljivost, da se z njimi spopade (ali jih obvlada). Z delom povezan stres lahko pripelje do mnogih zdravstvenih težav, simptomi takšnega stresa pa lahko vodijo k pretirani uporabi alkohola, tobaka ali drog.

Z delom povezan stres ne pomeni slabosti posameznika, temveč organizacijski problem, zato je treba ugotoviti glavne vzroke zanj in jih zmanjšati. Boljše načrtovanje dela in življenjskih pogojev na krovu lahko zmanjša možnost pojava slabega zdravja, povezanega s stresom.

Mišično-skeletne motnje

Ročno ravnanje vključuje premikanje težkih bremen z roko ali s silo telesa, zato se mu je treba izogibati, kjer je le mogoče. Če to ni mogoče, čim bolj zmanjšajte tveganje poškodbe z ukrepi, ki vključujejo:

- izboljšanje načrtovanja delovnega mesta, da je potrebnega manj gibanja;
- spreminjanje bremena, da postane lažje oziroma se ga lažje drži;
- usposabljanje delavcev glede dobre prakse in uporabe dobrih tehnik ravnanja.

Z delom povezane motnje zgornjih udov nastanejo predvsem zaradi izvajanja ponavljajočih se gibov. Zmanjšajte tveganje poškodbe, tako da:

- preoblikujete delovno postajo;
- vzdržujete delovno opremo;
- načrtujete delo tako, da imajo delavci redne odmore;
- usposabljate delavce glede dobrih tehnik.

Nevarnost okužb

Rane, ki jih povzročijo ribje kosti, luskinge ali bodice se pogosto okužijo. Da kar najbolj zmanjšate nevarnost komplikacij, se držite ustreznih postopkov prve pomoči.

Mraz, vlaga, veter in sonce

Ribolov običajno poteka v mrzlih, mokrih in vetrovnih razmerah. Te okoljske razmere povečujejo nevarnost poškodbe in slabega zdravja. Zaradi neoviranega odboja sončne svetlobe je tveganje kožne ali očesne poškodbe na morju veliko večje kot na kopnem.

Nujna so tesno prilagajajoča se, izolirana in za vodo nepropustna delovna oblačila, prav tako pa tudi zasloni za zaščito pred soncem z visokim zaščitnim faktorjem. Sončna očala s stransko zaščito lahko preprečijo očesne težave.

Dobra ribolovna praksa

Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu ima spletno stran, ki je namenjena dobri praksi v ribiškem sektorju. Informacije lahko najdete prek vsebinskega ali abecednega kazala, poleg tega pa je na voljo tudi obsežen seznam ponudnikov informacij. Spletno stran je mogoče najti na naslovu: http://europe.osha.eu.int/good_practice/sector/fisheries

Akvakultura,

vkjučno z ribogojstvom, je sestavni del ribiškega sektorja s sebi lastnimi nevarnostmi in tveganji. Na primer, delavci so lahko izpostavljeni prahu hranil, ki lahko povzroči akutno alergijo dihal. Prah je treba nadzirati s tehničnimi metodami ter osebno zaščitno opremo (protiprašne maske), ki pa naj bi bila rešitev le, če ni druge možnosti. equipment (dust masks).

Preprečevanje padcev v vodo ter uporaba ustrezne rešilne opreme sta ključna pri zmanjšanju smrtnih nezgod v ribiškem sektorju. Oblasti priporočajo, naj vsaka oseba, ki dela na palubi, ves čas nosi ustrezno rešilno opremo.

Na krovu je treba skrbeti za varnost in zdravje pri delu. Prvi korak v tem procesu je ocena tveganja. Nadaljnje nasvete je mogoče najti v tem letaku in prek spletnih povezav, navedenih v tem razdelku.

Različne ribolovne tehnike imajo lahko za posledico različne nevarnosti in tveganja. V tem razdelku so opredeljene nevarnosti, povezane z lovljenjem lupinarjev in rakov, kot je tveganje, da se ladijski vijaki zapletejo v vrvi označevalnih plovcev, ki se uporabljajo za navajanje položaja priprav za lovljenje jastoga.

Kako do dodatnih informacij?

Spletna stran Evropske agencije vsebuje obilico informacij s področja varnosti in zdravja pri delu, ki jih je mogoče najti na naslovu: <http://agency.osha.eu.int>

Drugi viri informacij so še:

- EUR-LEX, glede predlaganih in obstoječih direktiv, na naslovu: <http://europa.eu.int/eur-lex/en/index.html>
- Generalni direktorat Evropske komisije za ribištvo na naslovu: http://europa.eu.int/comm/fisheries/policy_en.htm
- Generalni direktorat Evropske komisije za zaposlovanje in socialne zadeve (vkjučno z varnostjo in zdravjem pri delu) na naslovu: http://europa.eu.int/comm/dgs/employment_social/index_en.htm

Kontrolni seznam

Navedeni kontrolni seznam je izhodišče za postopek ocene tveganja. Vsebuje vrsto vprašanj o običajnih nevarnostih in tveganjih na malih ribiških plovilih. Na ta vprašanja se odgovori z "Da" ali "Ne", na voljo pa je tudi prostor, kamor se vpiše potrebni preventivni ukrep.

Tako kratek kontrolni seznam ne more zajeti vseh pomembnih nevarnosti in tveganj. Glede seznama minimalnih zahtev za varnost in zdravje pri delu na krovu ribiških plovil glej Direktivo Sveta 93/103/ES z dne 23. novembra 1993, ki je na voljo na spletni strani EUR-LEX, navedeni pod naslovom "Kako do dodatnih informacij".

Kontrolni seznam za oceno tveganja

Nevarnost	Da/Ne	Preventivni ukrep
Ali obstaja nevarnost padca s palube?		
Ali na krovu obstaja nevarnost padca, globljega od dveh metrov?		
Ali obstaja nevarnost zdrsa na uporabljenih poteh in stopnicah?		
Ali obstajajo deli z nevarnimi površinami (npr. jeklenimi vrvmi, ostrimi orodji)?		
Ali obstajajo nezavarovani predmeti (npr. košare ali sodi), ki bi se lahko premaknili in povzročili poškodbo?		
Ali obstaja nevarnost, da bi osebo stisnilo in potegnilo med vrvi ali ribolovno opremo?		
Ali obstajajo nezavarovani, premikajoči se strojni deli (zlasti v strojnici, npr. vrtljive ojnice)?		
Ali obstajajo kakršne koli vroče površine (npr. izpuhi), ki bi se jih lahko po nesreči dotaknili?		
Ali obstaja nevarnost elektrošoka iz katerega koli vira?		
Ali obstaja nevarnost izpraznitve kroga (npr. iz akumulatorskega sistema)?		
Ali obstaja nevarnost eksplozije (npr. eksplozivni plin iz akumulatorja)?		
Ali so navzoče kakršne koli vnetljive snovi (v trdnem, tekočem (goriva, maziva) ali plinastem stanju), ki bi se lahko vnele?		
Ali so na nevarnih območjih kakršni koli viri vžiga (npr. pri ogrevalnem sistemu)?		
Ali se delo opravlja v zaprtih prostorih (npr. v ladijskih skladiščih ali bunkerjih), kjer bi lahko prišlo do pomanjkanja kisika ali nastajanja hlapov?		
Ali se v notranjih prostorih zrak dovolj izmenjuje (npr. v strojnici)?		
Kako hrupna je strojnica? Ali morate vpiti, če želite, da vas sliši oseba, ki je oddaljena dva metra?		
Ali je treba opraviti veliko napornega fizičnega dela (npr. prevažanje in nakladanje ulova)?		
Ali je delo na krovu ponavljajoče (npr. predelava rib)?		
Ali obstaja verjetnost, da se delavci poškodujejo pri ravnanju z ulovom in ali bi se rane lahko okužile (npr. z ribjimi kostmi, luskinami ali bodicami)?		
Ali so delavci izpostavljeni kakršnim koli nevarnim snovem (npr. topilom, sredstvom za konzerviranje)?		
Ali so navzoče snovi, ki lahko povzročijo alergično reakcijo?		
Ali obstaja verjetnost, da delavci delajo z ledom ali drugimi mrzlimi snovmi?		
Ali obstajajo težave z osvetljenostjo (npr. zaslepljujoč odboj svetlobe, spreminjanje svetlobnih vzorcev)?		
Ali obstaja verjetnost izpostavitve članov posadke slabemu vremenu?		
Ali se od članov posadke zahteva preveč (npr. ker morajo opraviti preveč nalog hkrati)?		
Ali so na krovu delavci, ki jim je treba posvetiti posebno pozornost (npr. mladi delavci, noseče delavke)?		
Ali prežijo na krovu druge nevarnosti, ki jih ta kontrolni seznam ne zajema?		